

Betænkning

over

- I. forslag til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervsvirksomheder og
- II. forslag til lov om statsgaranti for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder.

(Afgivet af erhvervsudvalget den 10. juni 1975).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med handelsministeren, der tillige skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Ad I. Forslag til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervsvirksomheder.

Udvalget har modtaget skriftlige henvendelser fra:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd,
Butikhandelens Fællesraad,
Danmarks Sparekasseforening,
Dansk Arbejdsgiverforening,
Den danske Bankforening,
Grosserer-Societetet,
Industrirådet,
LO og
Provinshandelskammeret.

Henvendelse fra Danmarks Sparekasseforening, Den danske Bankforening, Grosserer-Societetet og Industrirådet er optrykt som bilag til betænkningen.

Under et samråd har handelsministeren oplyst, at indskuddet i fonden på de foreslåede 200 millioner kr. vil blive foreslået nedsat til 100 millioner kroner. Dette skal ses i sammenhæng med, at regeringen vil stille forslag om, at 100 millioner kr. stilles til rådighed for miljøministeren til ydelse af tilskud til gennemførelse af forureningsbekæmpende foranstaltninger inden for indu-

strien. Handelsministeren har stillet ændringsforslag i overensstemmelse hermed og har samtidig stillet nedenstående øvrige ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger. I denne forbindelse har ministeren oplyst, at han forudsætter, at de enkelte engagementer normalt ikke overstiger 15 millioner kr., og at de afvikles inden for en periode af højst 8 år.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres, socialistisk folkepartis, kristeligt folkepartis og Danmarks kommunistiske partis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af handelsministeren stillede ændringsforslag.

Et *mindretal inden for flertallet* (Danmarks kommunistiske partis medlem af udvalget) ønsker at udtale, at det anbefaler lovens vedtagelse som en midlertidig foranstaltning til sikring af arbejdspladser og beskæftigelse.

En lovgivning på længere sigt af denne art og udformning kan mindretallet ikke støtte. Støtten til erhvervslivet er nu spredt over flere love uden planlægning og koordinering, og uden at fagbevægelsen og de ansatte deltager i beslutningsprocessen og kontrollen med lovene.

Vi opfordrer til, at regeringen fremkommer med forslag, der samler erhvervsstøtten i én lov, hvor kontrollen lægges ud på arbejds-

pladserne, og hvor fagbevægelsens organisationer på ligeberettiget grundlag gives medbestemmelse og medindflydelse.

Til de midler, der skulle stå til rådighed, ville det samtidig være rigtigt at påligne arbejdsgiverne et bidrag til formålet.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*. Lovforslaget findes ikke at kunne øve nogen positiv virkning på produktion og beskæftigelse, idet den foreslåede lovgivning ikke begrænser erhvervenes omkostninger, der er den reelle årsag til de nuværende vanskeligheder.

Mindretallet henviser til de principielle betragtninger, som de to partiers ordførere fremsatte ved forslaget 1. behandling, ligesom der henvises til de synspunkter, der er fremført af en række erhvervsorganisationer i skriftlige henvendelser, der optrykkes som bilag.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) finder, at lovforslaget om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervsvirksomheder ligesom lovforslaget om en statsgaranti for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder er „erstatningsmæssige“ forslag.

Først har regeringen og folkettinget gennem de sidste 10-15 år stædigt pålagt erhvervslivet nye byrder, og da så katastrofen fra den tredie verden fremtonede sig på verdensøkonomien og dermed også på Danmarks økonomi, viste det sig, at erhvervslivet havde fået pålagt så mange restriktioner og omkostninger af helt uacceptable størrelser, at det ikke længere, eller i hvert tilfælde kun ved megen besværlighed, kunne imødegå de problemer, oliekrisen medførte. Havde lovgivningsmagten i de glade 60ere forstået, at det ikke gjaldt om at leve over evne, men tværtimod gjaldt om at konsolidere sig, havde vi ikke haft de store erhvervs- og beskæftigelsesmæssige problemer. Lovforslagene er et direkte bevis på, at gammel-partierne ikke har haft forståelse for erhvervslivets økonomiske forhold.

I weekenden den 8.-9. marts d.å. pålagde folkettinget — med undtagelse af fremskridtspartiets mandater — erhvervslivet

nye restriktioner ved indførelse af pris- og avancementstop, rentemarginalordningen, lønstigninger på 15-18 pct. m. v., love, som kun har det ene resultat, at de bremser erhvervslivet i stedet for at frigive erhvervslivet, således at konkurrenceevnen over for udlandet kan genoprettes, hvilket ville medføre, at beskæftigelsessituationen ville bedres. Lovgivning som disse forslag vil kun medføre en konkurrenceforvriddning mellem de firmaer, der får støtte, og de firmaer, der f. eks. delvis er selvfinansierende. Forslaget om fonden til midlertidig finansieringsbistand vil medføre, at konjunkturramte virksomheder kan få støtte, således at de kan arbejde på lagerforøgelse, som så senere må sælges til lavere markedspris.

Staten må indse, at en liberalisering af bankvirksomheden er en bedre løsning af finansieringsproblemerne end en ny lovgivning, hvor staten, og dermed skatteyderne, skal stå som garanter.

Med disse bemærkninger indstiller mindretallet forslaget til *forkastelse*.

Ad II. Forslag til lov om statsgaranti for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder.

Et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres, socialistisk folkepartis, kristeligt folkepartis og Danmarks kommunistiske partiers medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*, idet det ikke kan øve positiv indflydelse på produktion og beskæftigelse, da det ikke begrænser erhvervenes omkostninger, der er den reelle årsag til de nuværende vanskeligheder.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller ligeledes lovforslaget til *forkastelse*, idet de henviser til det under I anførte.

Ændringsforslag til

I. Forslag til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansiering til konjunkturramte erhvervsvirksomheder.

Af handelsministeren, tiltrådt af et flertal

(Dorte Bennedsen (S), Lysholt Hansen (S), Inge Fischer Møller (S), Birte Weiss (S), K. J. Mortensen (S), Ingomar Petersen (RV), Poul Dam (SF), Inger Stilling Pedersen (KrF), Kaj Hansen (DKP)):

Til § 1.

1) I paragraffen ændres „indtil 1. juli 1976“ til: „indtil 1. juli 1977“.

Til § 2.

2) Ordene „200 millioner kroner“ ændres til: „100 millioner kr.“.

Til § 3.

3) I *stk. 1* udgår punkt 1 og erstattes af: „1) nødvendiggør en ekstraordinær kapitaltilførsel for at sikre virksomhedens videreførelse, eller“.

Til § 5.

4) Paragraffen affattes således:

„§ 5. Fonden bestyres af Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S.“

Til § 6.

5) Paragraffen affattes således:

„§ 6. Fondens vedtægter fastsættes af handelsministeren. Vedtægterne skal indeholde en bestemmelse om, at finansieringsinstituttets bestyrelse afgiver en årlig beretning til handelsministeren om fondens virksomhed.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Under hensyn til, at der må forudses at hengå nogen tid, inden fonden kan virke,

er det fundet hensigtsmæssigt at forlænge tidsrummet, inden for hvilket der kan ydes finansiel bistand, til 1. juli 1977.

Til nr. 2.

Ændringen skal ses i sammenhæng med, at der fra regeringen vil blive stillet forslag om, at der stilles 100 millioner kroner til rådighed for miljøministeren til ydelse af tilskud til gennemførelse af forureningsbekæmpende foranstaltninger inden for industrien.

Til nr. 3.

Den foreslåede ændring tjener det formål at muliggøre behandling af ansøgninger, inden akutte likviditetsvanskeligheder umiddelbart truer virksomhedens eksistens.

Til nr. 4.

Der er opnået tilslutning fra bestyrelsen for Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S om at overtage bestyrelsen af fonden.

Til nr. 5.

Ændringen af § 6 er en konsekvens af ændringen af § 5. Det er fundet naturligt, at fondens vedtægter fastsættes af handelsministeren under hensyn til, at fonden nu forudsættes bestyret af et allerede eksisterende organ. Om udformningen af fondens vedtægter forudsættes opnået enighed med finansieringsinstituttets bestyrelse.

Lennart Larson (V).

Holmberg (V).

Jens Peter Jensen (V).

Wichmann Madsen (V).

Bach (FP).

Ove Jensen (FP).

Nauerby (FP).

Inger Stilling Pedersen (KrF).

Dorte Bennedsen (S).

Lysholt Hansen (S).

Inge Fischer Møller (S).

Birte Weiss (S).

K. J. Mortensen (S),
formand.

Ingomar Petersen (RV).

Poul Dam (SF).

Kaj Hansen (DKP).

Haustrup Clemmensen (KF),
næstformand.

Bilag 1.

DEN DANSKE BANKFORENING

DANMARKS SPAREKASSEFORENING

Den 24. april 1975.

Handelsministeren har i skrivelse af 21. ds. efter anmodning af Folketingets erhvervsudvalg udbedt sig en udtalelse om forslaget til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte virksomheder.

Vi skal i denne anledning oplyse, at vore organisationer ud fra en bank- og sparekassemæssig vurdering må betvivle nytten af forslaget, som vi ud fra samfundsmæssige hensyn i øvrigt må have betænkelighed over for, blandt andet under hensyn til de konkurrencemæssige forvridninger, som den foreslåede ordning vil kunne føre med sig.

Pengeinstitutterne har efter vor opfattelse været i stand til og villige til at yde de nødvendige kreditter til alle levedygtige virksomheder, der er blevet ramt af midlertidige økonomiske vanskeligheder. At pengeinstitutterne herved er gået langt, viser størrelsen af hensættelserne på de senest aflagte bankregnskaber.

Efter vor opfattelse må hovedårsagen til, at virksomheder i dag kommer i likviditetskrise, helt overvejende søges i det forhold, at der i den øjeblikkelige recessionsperiode er sket en afmatning, således af totalmarkedet aftager færre varer. Den

virksomhed, der måtte få finansieringsbistand gennem en statslig bistandsfond, vil derved meget let komme til at producere til lager og tvinges måske endog til at foretage dumpingsalg til skade for konkurrerende virksomheder.

Långivning fra en statslig fond vil næppe kunne undgå at skabe konkurrenceforvridninger til skade for virksomheder, der i tide har indstillet sig på de ændrede markedsvilkår.

Hertil kommer, at tilføres der en virksomhed, der er finansielt svag, og som ikke har dokumenteret evne og vilje til at styre sin likviditet m.v., nye penge i form af lån fra en statslig bistandsfond, vil det let få til virkning, at andre kreditorer, f.eks. varekreditorer, vil lægge pres på virksomheden for at få nedbragt deres kreditter tilsvarende.

Afsluttende skal vi pege på betydningen af en gennemførelse af det af justitsministeren fremsatte forslag til lov om ændring af konkursloven m.fl. (betalingsstandsning m.v.), der efter vor opfattelse vil lette mulighederne for rekonstruktion af erhvervsvirksomheder.

Med venlig hilsen

DEN DANSKE BANKFORENING

A. Skjoldager

DANMARKS SPAREKASSEFORENING

H. Bech.

Hr. handelsminister Erling Jensen
Handelsministeriet

Bilag 2.

GROSSERER-SOCIETETET

Den 16. april 1975.

Grosserer-Societetets Komité skal meget henstille til udvalget, at det ikke indstiller det af handelsministeren fremsatte forslag til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervsvirksomheder til tingets vedtagelse.

Komiteen må finde, at forslaget i sit sigte er forfejlet og inkonsekvent, samt at det — uanset at det i den foreliggende form har midlertidighedens karakter — indeholder særdeles betænkelige perspektiver.

Forslagets inkonsekvente og skrivebords-teoretiske karakter vil med al tydelighed fremgå af dets formulering i § 3, stk. 2, „det er en forudsætning for bistand . . . at mulighederne for yderligere kapitaltilførsel fra de private pengeinstitutter er udtømt“, sammenholdt med formuleringen i de generelle bemærkninger til forslaget, at „bistanden skal . . . ydes på et så tidligt tidspunkt som muligt for derved at vinde tid til de sanerende bestræbelser“. Den her beskrevne situation vil begribeligvis aldrig komme til at foreligge.

Ganske uden forbindelse med virkeligheden forekommer endvidere den i forslaget centrale bestemmelse om, at bistand skal ydes til virksomheder, der rammes af midlertidige afsætningsvanskeligheder, men som efter en fondsbestyrelses skøn kan sikres fortsat beståen, uanset at finansieringsmulighederne fra de private pengeinstitutter er udtømt.

De tilfælde, som i bemærkningerne til forslaget er nævnt som eksempler, hvor en sådan bistand kan komme på tale, virker til det yderste overkonstruerede. Enten vil i de her nævnte tilfælde den pågældende

virksomheds pengeinstitut sikre fortsat finansiering, eller også har dette institut netop skønnet, at virksomheden ikke „er levedygtig på længere sigt“.

Såfremt den i forslaget skitserede fondsbestyrelse har samme kompetence i låneansøgningsvurderinger som den, der forefindes i de eksisterende pengeinstitutter, forekommer det mere end usandsynligt, at den skulle nå til en anden konklusion under sit arbejde end den, man ville nå til i et pengeinstitut, medmindre det just inden for fondens virke er hensigten at løbe risici for statsmidler, som går ud over, hvad der ud fra en normal vurdering forekommer rimeligt og forsvarligt.

Men skulle dette være hensigten, vil det for andre konkurrenceudsatte virksomheder med et udækket finansieringsbehov være helt uantageligt diskriminerende, at en fondsbestyrelse, der disponerer over statsmidler, mere eller mindre tilfældigt beslutter sig for at støtte en afgrænset kreds af virksomheder, der alene har det tilfælles, at de skønnes at have „særlig betydning for erhverv og beskæftigelse“. Et sådant skøn vil ifølge sagens natur indeholde et afgørende element af vilkårlighed.

Særlig betænkeligt er det, at en virksomhed, som ligger en anelse uden for, hvad fondens ledelse finder betydningsfuld, ikke blot forskelsbehandles i forhold til en konkurrent, der befinder sig i næsten den samme lånesituation, men yderligere må tåle, at låneloftet i de private pengeinstitutter bliver administreret desto mere restriktivt i takt med, at statsmidler på et diskriminerende grundlag stilles til rådighed for et udvalgt antal erhvervsvirksom-

heder, hvorved de samlede lånerammer udvides.

Komiteen har hæftet sig ved, at der ved udarbejdelsen af forslaget er lagt vægt på at imødegå de betænkeligheder i retning af konkurrencemæssige forvridninger, som forslaget „vil kunne føre med sig“. Med denne bemærkning har ministeren alene opnået for sit vedkommende at erkende, at sådanne konkurrenceforvridende følger af forslaget er mere end nærliggende. Det fremgår nemlig hverken af forslaget eller af bemærkningerne til det, hvorledes den postulerede imødegåelse i praksis skal tage form.

Af den gentagne og kraftige understregning af forslagets midlertidige og ekstraordinære karakter fremgår det, at ministeren indirekte erkender, at det er uigennemtænkt og indeholder særdeles betænkelige, principielle perspektiver. Men kan et forslag alene finde politisk tilslutning gennem en sådan påpegning af midlertidigheden, var det langt at foretrække, at det ikke nød fremme. På centrale, erhvervspolitiske lovgivningsområder har regering og folketing tidligere grebet ind til stor skade for erhvervsudviklingen under påberåbelse af indgrebenes midlertidige karakter. Men bl.a. erfaringerne vedrørende de stadige forlængelser af importrestriktionerne viser, at indgreb, der én gang har fundet tilslutning i

folketinget, meget ofte foreslås forlænget eller indført på ny efter udløbet af den første indgrebsperiode.

Komiteen skal endelig udtale sin forundring over ministerens i forslaget udtrykte opfattelse af, hvilke organisationer der har „særlig indsigt“ i erhvervslivets finansieringsproblemer.

Blandt erhvervenes hovedorganisationer er det alene industriens, der foreslås repræsenteret i fondsbestyrelsen. Under hensyn til, at forslaget tilsigter at yde finansieringsstøtte til virksomheder inden for alle erhverv, havde det forekommet mere rimeligt, om regeringen havde foreslået repræsentanter for også de øvrige erhvervs hovedorganisationer repræsenteret i fondsbestyrelsen.

Specielt skal komiteen henlede udvalgets opmærksomhed på, at dansk engroshandel traditionelt har ydet en vidtstrakt leverandørfinansiering til aftagere inden for alle erhverv, butikshandelen såvel som produktionserhvervene.

Skulle udvalget — uanset de foran anførte argumenter — finde, at handelsministerens forslag bør nyde fremme i tinget, skal man henstille, at forslaget ændres, så også Grosserer-Societetet får indstillingsret til fondsbestyrelsen.

Med venlig hilsen
Grosserer-Societetet
Knud Olesen
formand.

/ H. Sejer-Petersen,
generalsekretær.

Bilag 3.

INDUSTRIRÅDET.

Den 21. april 1975.

Vedr. Forslag til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervsvirksomheder.

Industrirådet skal herved over for Erhvervsudvalget udtrykke sin meget alvorlige tvivl om formålstjenligheden af den af regeringen foreslåede bistandsfond til finansiering af konjunkturramte erhvervsvirksomheder.

I denne vurdering ligger ikke en underkendelse af landets aktuelle økonomiske problemer. Fra Industrirådets side er således tidligere — også i forbindelse med erhvervsudvalgets behandling af det indkomstpoltiske lovkompleks — udtrykt bekymring over den svækkelse i erhvervsaktiviteten, som er foranlediget især af omkostningsudviklingen, men også af problemerne i byggesektoren og af den internationale økonomiske afmatning. Industrirådet fremsatte i denne sammenhæng selv flere forslag til effektiv fremme af erhvervsaktiviteten og dermed en forbedring af beskæftigelsesmulighederne.

Med baggrund i den økonomiske vanskelige situation ønsker Industrirådet også at udtale sin påskønnelse af, at regeringen søger statsfinansielle midler stillet til rådighed til afbødning af vanskelighederne og befordring af erhvervs klimaet.

Ud fra sit praktiske kendskab til de problemer, der møder erhvervslivets virksomheder, må Industrirådet imidlertid mene, at de til en bistandsfond foreslåede statsmidler kunne få en mere effektiv udnyttelse, hvis de bevilges til andre formål.

Ikke blot finder Rådet begrundet anledning til at imødesee, at en bistandsfond vil forfejle sit formål under hensyn til, at levedygtige virksomheder i midlertidige vanskeligheder hidtil har kunnet finde finansiering ad de normale kanaler i kraft af bety-

delig fleksibilitet fra pengeinstitutternes side. Rådet nærer tillid til, at pengeinstitutterne under det nu forhøjede låneloft også fortsat vil være i stand til at bistå sunde foretagender med deres forbigående finansielle problemer.

Men hertil føjer sig, at de til bistandsfonden budgetterede midler efter Rådets skøn på en lang række områder kunne gøre bedre og tiltrængt fyldest til støtte for erhvervsaktiviteten. Rådet skal i denne sammenhæng henholde sig til, at der allerede er lagt beslag på hovedparten af de midler, der forudsættes stillet til rådighed for beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, og at der følgelig er begrænset råderum for finansiering af de mange andre projekter, der trænger sig på og i industriens øjne fortjener en højere prioritering.

Industrirådet skal eksempelvis pege på, at mange industrivirksomheder står med nødlidende miljøinvesteringsprojekter, som burde nyde fremme også ud fra en beskæftigelsesmæssig synsvinkel, men hvis realisering volder virksomhederne forøgede vanskeligheder i en periode med konjunkturfamatning, lav indtjening og høje kapitalomkostninger.

Tilsvarende skal Industrirådet under henvisning til de just nævnte låneomkostninger pege på betydningen af en forhøjelse af statsbevillingen til de EM-lån, som Finansieringsinstituttet for Industri & Håndværk har mulighed for at udlåne til særligt angivne formål, herunder investeringer i miljø, energibesparelser og eksportudvikling.

I forlængelse heraf skal Industrirådet også anføre, at man gerne ser gennemført

Bilag til bet. o. lovf. vedr. konjunkturramte erhvervsvirksomheder.

det af regeringen fremsatte forslag til lov om statsgaranti for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder.

Endelig skal Industrirådet generelt pege på tre områder, som netop i den herskende økonomiske situation fortjener betydelig statsfinansiell sympati. Det gælder således den konsulenttjeneste og den bistand, der ydes via de teknologiske institutter og fonde, og det gælder ikke mindre hele det aktivitetsområde, som falder inden for rammen af eksportfremmende foranstaltninger. Endelig skal Industrirådet minde om sit forslag til fremme af aktiviteten gennem særlige investeringsfradrag for erhvervsbyggeri og maskininvesteringer.

For øvrigt mener vi ved enhver lejlighed at burde erindre om, at Industrirådet — som

også over for Erhvervsudvalget — har anmodet regering og folketing om en kursgarantiordning for erhvervsvirksomheders finanslån i udlandet. Ifald indfrielsen af dette ønske vil fordre etableringen af en vis garantifond, er dette i sig selv en yderligere motivering for i nærværende sammenhæng at understrege denne anmodning.

Ud fra de fremsatte synspunkter skal Industrirådet stærkt henstille til erhvervsudvalgets overvejelse, at man undlader at anbefale lovforslaget til Folketingets vedtagelse i forventning om, at de knapt afmålte statsbevillinger dermed kan finde anvendelse på områder, der som de nævnte vil yde et virksomt bidrag til afhjælpning af beskæftigelsesproblemerne gennem fremme af erhvervsaktiviteten.

H. Briniche-Olsen.

Til Folketingets Erhvervsudvalg.